

A medgyesi ferences templom története

A ferencesek a hagyomány szerint 1444-ben telepedtek meg a század végétől külön fallal övezett település északkeleti sarkában. Szent Erzsébet tiszteletére szentelt templomukat és a hozzá csatlakozó kolostorukat a várfal közvetlen közelében építették fel. A templom tornyát 1485-ben már említik a korabeli iratok. 1507-ben egytraktusos emeletes kolostorukról írnak, melyben 28 szerzetesi cella és egy nagyméretű refektórium kapott helyet.

A ma is álló templom építésének koráról nem emlékeznek meg a források, azonban a fennmaradt építészeti részletek, mint a templom a kolozsvári Farkas utcai egykori ferences és a berethalmi erődtemplom nyugati kapuzataival rokon kapuzata, sekrestyeajtaja, a szentély boltozata, alapján ezt a 16. század elejére, a reformáció közvetlen megelőző időszakra tehetjük. Rögtön a templom megépülése után, 1535-ben 35 szerzetes élt falai között, számuk 1544-re 14-re csökkent. A templom a liturgiái használat mellett már korai időszakában a város polgárai egyik kedvelt temetkezési helyének számított. Azonban nemcsak ők temetkeztek ide, hanem a környékbeli vagy távolabbi személyek is itt végső nyughelyét találhattak. Például a városi polgárok minden tiltakozása ellenére, itt temették el a mohácsi vész utáni zűrzavaros hatalmi helyzetet kihasználó, ezekben az években igencsak kétes politikai szerepet játszó velencei kalandort, Aloisio Grittit. Az 1550-es években Medgyest is elérő reformáció során a ferences kolostor is Erdély többi városának hasonló intézményei sorsára jut: a kolostort felszámolják, a szerzeteseket pedig elűzik a városból. Medgyes esetében erre valószínűleg 1557-ben került sor. Ezek után a templom és kolostor egy ideig üresen állt, a későbbiekben, a 17. század folyamán, városi kórházként és ennek istenházaként funkcionál.

A 17. század végétől Erdélyben berendezkedő Habsburg-hatalom támogatásával az erdélyi katolikus előljárók a következő század elején több esetben megpróbálják eredeti rendeltetésüknek visszaadni a reformáció során szekularizált kolostorokat. E folyamat során települ vissza a ferences rend Erdély több középkori kolostorába. Medgyesen Hugó Damián de Virmond császári parancsnok segítségével 1721-ben került erre sor, amikor hosszan tartó tárgyalások után a városi tanács november 19-én átadta a rendnek a templomot és a kolostort. Az átadás során keletkezett iratok a templom mellett a hozzátartozó kápolnáról, toronyról beszélnek, amely alatt a kolostornak még egy másik kápolnája is volt. Az emeletes kolostorban ekkor 28 szobát említenek, külön kitérnek a refektóriumra, a kolostorhoz csatlakozó kocsiszínre, istállóra, a mellette levő csűrre, a borpincére, a kolostor kertjére.

A nagyon elhanyagolt, romos állapotban levő kolostor és templom nagyarányú átépítésére kerül sor a következő évtizedekben, amikor a legfontosabb erdélyi katolikus arisztokrata családok tagjai és osztrák császári tisztek és hozzátartozóik

támogatásával készül el a kolostor mai épülete, kap a templom barokk építészeti kialakítást és új belső berendezést. A kolostor esetében az első nagyobb építkezéshez 1725-ben, Melsing Atanáz házfőnöksége idején kezdhetek. Melsing Lichtenstein Mária Anna hercegnő költségén az északi szárny emeletét hozta rendbe. 1731-ben kezdtek a keleti vagy Küküllő fele néző szárny javításához, amely 1733-ban Veress Lajos kolostorfőnöksége alatt fejeződött be. Azután a nyugati részre került a sor és az ebédlőre, majd 1741-ben a délit hozták rendbe, melynek folyosójáról a nyugati karzatra jártak fel.

Az átvétel után a rend először a szentélyt rendezte be a liturgikus használatra, aztán az 1740-es években Haller János kormányzónak és feleségének Dániel Zsófiának a bőkezű támogatásával a hajó és a déli mellékkápolna felújítását végezték el. A hajó esetében zömök falpillérekre támasztott fiókos dongaboltozatot és új nyugati karzatot építettek, szintén új, stukkókkal díszes boltozatot kapott a Haller család temetkezési kápolnájaként szolgáló déli toldaléképület is. Az ezekben az években felerősödő katolikus restauráció egyik legbőkezűbb támogatójának számító erdélyi kormányzó és felesége, akik többek között a marosvásárhelyi jezsuita, a kolozsvári, dévai, szászvárosi, szebeni és brassói ferences templomok építésének vagy berendezésének elkészítését is hathatósan támogatták, kiemelt jelentőséget tulajdoníthatott templomunknak amiatt is, mivel a család egyik legfontosabb birtokközpontjának számító szomszédos Darlac közvetlen közelében volt, és a medgyesi ferences barátok látták el, több környékbeli nemesi udvarhoz hasonlóan, a darlaci udvarházuk mellett nem sokkal 1740 előtt építtetett kápolna lelki teendőit is. A kormányzói házaspár mellett az épületek helyreállítását és berendezését, valamint a rend működését jelentős adományokkal támogatta még gróf Kornis Antal, kászoni báró Bornemisza János erdélyi alkancellár, gróf zabolai Mikes István, gr. Königseeg Lothár katonai főparancsnok, Sorger Gergely gyulafehérvári püspök, Koháry István, Balogh László Hunyad megyei főispán, Mathuni György szebeni gyógyszerész, Szentiványi Mihály.

Az építkezések befejezése után emelték az 1747-es szebeni káptalanon konventi rangra a medgyesi rendházat, és szintén ettől az időszaktól kezdve, ahogy P. Boros Fortunát fogalmaz " a rend bölcsőit itt ringatta", mert hol mint újoncház, hol mint a rend felsőbb iskolájának otthona szerepelt az erdélyi ferencrendi kolostorok sorában. Jelentőségét jelzi az a tény is, hogy a 18-19. századokban itt tartották a legtöbb erdélyi ferences rendi tartományi gyűlést.

Ami a templom berendezését illeti, szintén a 18. század közepén készülnek el azok az oltárok, amelyeknek zöme, kisebb nagyobb átalakításokkal máig fennmaradt az épület belsejében. Egy 1770-es évekbeli leltár szerint 8 oltár díszítette templomunkat: a főoltár a Szeplőtelen Fogantatásnak volt szentelve, míg a mellékoltárok Assisi Szent Ferenc, Páduai Szent Antal, Szent Kereszt, Nepomuki Szent János, Szent Család, Alexandriai Szent Katalin és Szent Valpurga titulust viseltek. 1773-ban a korábban szintén Szeplőtelen Fogantatásnak állított főoltárt egy díszesebb és nagyobb oltárral cserélik ki. A kolozsvári ferencesektől vásárolják meg, a ma is álló, díszes rokokó főoltár legfontosabb elemeit, majd egy helyi mestert bíznak meg az oltár fölállításával, az egyes részek kiegészítésével. Ugyanekkor készült a szentély hasonló díszítésmódú stalluma is, melynek aranyozására csak később, 1778-ban került sor.

A város első térképén Giovanni Morando Visconti hadmérnöknek 1699-es felmérésén a templom látható, déli oldalán a valóságosnál nagyobbra rajzolt kápolnával. Hiányzik a kolostor, mindössze a sekrestye meghosszabbításában

ábrázol egy kisebb épületet. Az időben következő kartográfiai forráson, Theuermen kapitány 1750-es térképén már a kolostor is megjelenik, egy belső udvar köré építve.

Már az újraalapítás utáni évtizedektől kezdődően a kolostor jelentős szereppel bír a város és a környék katolikus oktatásában. 1747-től kezdve a kolostor falai között elemi iskola működik, amelyet 1918 után, egy új épületben beindított polgári iskolával bővítettek.

Kapcsolat:

0040-269-841-904

Ferences templom képek

Forrás

<http://lexikon.adatbank.ro/muemlek.php?id=327>

Képek forrása

http://www.welcometoromania.ro/Medias/Medias_Complexul_franciscan_m.htm